

**ГЕОГРАФІЯ ТА ЕКОЛОГІЯ:
НАУКА І ОСВІТА
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

Оксана Тімець,
кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри географії
та екології;
Тетяна Копієвська,
викладач Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

15-16 квітня 2010 року в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини на базі кафедри географії та екології природничо-географічного факультету Інституту природничо-математичної та технологічної освіти відбулася ІІІ Всеукраїнська науково-практична конференція «Географія та екологія: наука і освіта». Під час роботи конференції висвітлювалися питання фундаментальних та прикладних досліджень в географії; досягнень та перспектив екологічних досліджень в Україні; компетентнісного підходу у викладанні географії та екології в закладах освіти України та зарубіжжя.

Організаторами конференції стали: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Одеський національний університет імені Мечнікова.

Інформаційну підтримку забезпечувала газета «Красзнавство. Географія. Туризм» (Київ).

Географія учасників конференції була досить широкою. У її роботі взяли участь як відомі діячі географічної науки, освіти, так і науковці-початківці. Пленарне засідання конференції розпочалося промовою **Олександра Коберника** - доктора педагогічних наук, професора, директора Інституту природничо-математичної та технологічної освіти УДПУ. Він здійснив короткий ракурс в історію заснування і розвитку університету, охарактеризував сучасний стан природничої освіти на прикладі УДПУ.

Продовжила промову голова оргкомітету, кандидат педагогічних наук, доцент **Оксана Тімець** яка зазначила, що світ перейшов между третього тисячоліття, відчувши суттєві зміни буття та значні перспективи на майбутнє. Географія - це вивчення фізичних характеристик Землі в їх зв'язку з суспільством та соціальними системами, які виникли, природними й політичними розмежуваннями, кліматом, населенням та економікою. Поруч з цим, екологія передбачає вивчення стану складової всіх оболонки планети й антропогенних змін в екосистемах, пов'язаних із впливом забруднення, нераціонального використання довкілля, урбанізацією. Ці дві науки мають багато спільного, а тому важливим є положення про те, що їх розвиток і вивчення за словами Віктора Гюго - це „Спільна діяльність розуму і серця. Краса почуттів у прямому співвідношенні з глибиною думок. Серце й розум -

два кінці балансу. Опустіть розум у глибину пізнання - ви піднімете серце до небес".

Паралельно з розвитком цих наук відбувається і розвиток географічної освіти, де у ВНЗ акцентується увага на трансформацію власного досвіду підготовки вчителів географії у європейську освітню практику; підвищення якості діяльності навчальних закладів завдяки зовнішньому моніторингу та відкриття можливостей для обдарованих студентів повніше реалізувати власний інтелектуально-творчий потенціал, професійну компетентність.

Кафедра географії та екології УДПУ – провідний осередок географічної освіти і науки на Черкащині, що є важливою умовою підвищення ефективності підготовки висококваліфікованих спеціалістів у галузі географічної та екологічної педагогічної освіти, посилення ролі фахової, теоретичної і методологічної підготовки студентів. Кафедра географії та екології за час свого 15-річного функціонування інтенсивно розвивалась у напрямку вдосконалення організації навчально-виховного процесу, системи підготовки й підвищення кваліфікації фахівців, науково-методичного забезпечення, розвитку матеріально-технічної бази. Випускники підготовлені до творчої педагогічної роботи в нових умовах, володіють необхідними науково-теоретичними, методичними, практичними знаннями, уміннями та навичками здійснювати науково-дослідницьку, методичну роботу, постійно підвищувати свою професійну майстерність і, отримавши кваліфікацію вчителя географії, біології та валеології, екології, організатора краєзнавчо-туристської роботи, продовжувати навчання в магістратурі та аспірантурі.

Викладачі кафедри проводять наукові дослідження з екологічних, соціально-економічних проблем України, актуальних питань фізичної географії, ландшафтознавства, методики викладання географії, організації та проведення краєзнавчо-туристичної роботи серед молоді. Під керівництвом кандидата біологічних наук, доцента Ганни Євдокимівни Гончаренко виконано держбюджетну тему „Трансформація ландшафтних екосистем долин Центрального Побужжя та участь молоді у їх відтворенні”; кандидатом геолого-мінералогічних наук, доцентом Половкою Сергієм Григоровичем завершено виконання держбюджетної наукової теми „Геоecологічний моніторинг дендрологічного парку „Софіївка” в місті Умань”. Викладачі кафедри є докторантами, аспірантами та здобувачами провідних наукових установ України (зокрема 8 викладачів навчаються в докторантурі й аспірантурі). Аспіранти кафедри фізичної географії природничо-географічного факультету Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (І. В. Кравцова, О. І. Ситник, І. П. Козинська, О. Д. Лаврик) беруть участь у розробці науково-дослідної теми цієї кафедри „Регіональне антропогенне ландшафтознавство: теорія і практика”. Викладачі кафедри здійснюють науково-методичне керівництво діяльністю Малої академії наук України (секції „Географія” та „Екологія”). Їхні вихованці – переможці Всеукраїнських конкурсів учнівських наукових робіт, олімпіад.

На базі кафедри функціонують дві наукові лабораторії. Зокрема, лабораторія „Екологія і освіта” є структурним підрозділом, де проводяться фундаментальні наукові дослідження з різних екологічних напрямів та здійснюється діяльність з метою підвищення якості підготовки майбутнього вчителя у галузі екології та охорони навколишнього середовища. Членами лабораторії є викладачі, фахівці (екологи, радіоекологи, географи, біологи), студенти наукових проблемних груп, вчителі шкіл-лабораторій, учні МАН. За роки діяльності розроблено 3 держбюджетні теми.

Наукова спрямованість геологічної лабораторії стосується вивчення геологічного середовища та його моніторингу. Дослідження проводяться за такими напрямками: геоморфологія та тектоніка; геоекологія та екологія; історія науки і техніки. Лабораторія упродовж багатьох років підтримує тісні творчі наукові зв'язки з Інститутом геологічних наук НАН України, які проявилися у виконанні науково-дослідної теми за контрактом з Міністерством освіти і науки України “Геоморе”, під час якої досліджувалась тектонічна будова північно-західного шельфу Чорного моря та Міжнародного проекту “Седимент МОК ЮНЕСКО” - проводилося вивчення зв'язку глибинної будови з поверхневими структурами дна Чорного моря (з 2001р.).

Результати науково-експериментальних доробок публікуються в наукових вісниках, висвітлюються на міжнародних, всеукраїнських конференціях, складають основу дисертаційних, курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт.

Кафедра географії та екології співпрацює з вищими навчальними закладами України, що сприяє поліпшенню й удосконаленню навчально-виховного процесу, а також виконанню різнобічних наукових досліджень. Крім того, усі новітні технології, розроблені викладачами кафедри, утілюються в життя під час вивчення студентами навчальних дисциплін географічного циклу та в ході навчально-польових практик.

За 2007 – 2010 роки викладачами кафедри географії та екології було опубліковано 4 монографії, підручник із грифом МОН України і 9 навчальних посібників.

Кафедра підтримує тісні творчі зв'язки з науково-дослідними та навчальними закладами України, а саме: Інститутом геології НАН України, Інститутом географії НАН України, Інститутом зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського, Одеським національним університетом ім. І.І. Мечнікова, Мелітопольським державним педагогічним університетом імені Богдана Хмельницького, Волинським національним університетом імені Лесі Українки, Дніпропетровським національним університетом, Українським державним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді, Державною академією статистики, обліку та аудиту тощо.

За час функціонування кафедри (з 1990 року) викладачами були організовані та проведені 7 конференцій та 10 експедицій. Результати науково-методичної роботи кафедри апробуються в навчально-виховному

процесі університету та шкіл міста, в роботі науково-практичних конференцій, опубліковуються в наукових виданнях.

Викладачами кафедри проводиться активна робота зі студентською молоддю по залученню до розв'язання актуальних проблем сьогодення, функціонують гуртки та проблемні групи: „Україна: проблеми удосконалення політико-географічного устрою”, „Ми і довкілля”, „Економіко-географічна характеристика Уманщини”, „Сучасні зміни у географічній оболонці”, „Краєзнавчі аспекти вивчення Уманщини”. Студенти-гуртківці беруть активну участь у роботі Міжнародних, Всеукраїнських, регіональних і міжвузівських науково-практичних конференцій.

Невід'ємною складовою частиною підготовки вчителів нової генерації є навчально-польові практики, які виконуються студентами I – IV курсів природничо-географічного факультету. Вчитель географії і біології повинен добре знати сучасний стан географічної оболонки в цілому та окремих ландшафтів, тенденції їхнього розвитку, а також вміти проводити спостереження за окремими компонентами природи, вести польові економіко-географічні дослідження.

Навчально-польові практики студенти-географи проходять у Карпатах, в Криму, на узбережжях Чорного і Азовського морів, на Поліссі, Побужжі, на базі Канівського заповідника, орнітологічного й іхтіологічного заказників Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького та в інших мальовничих куточках нашої країни. Першокурсники знайомляться з Українськими Карпатами – це гірські лабіринти й урвисті схили, осяяні сонцем долини і стрімкі гомінкі річки, замріяні очі голубих озер і темнохвойні бори, завітчані полонини і мовчазні, оповиті хмарами, вершини гір. Великі й могутні Говерла, Стримба підкоряються мужнім серцям. Таємниці, велич і краса прадавнього Гіпанісу полоняють думки студентів другого курсу. Азовське й Чорне моря, куестові пасма та плоскі безлісі масиви Кримських гір відкриваються мандрівникам старших курсів. Крім того упродовж всього періоду навчання студенти досліджують фізико-географічні та соціально-економічні особливості Умані та Уманського краю, здійснюють туристичні походи та походи вихідного дня.

Сьогодні кафедра географії та екології природничо-географічного факультету Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини являє собою потужний творчий науковий потенціал, яка має на меті удосконалення національно-географічної освіти через підготовку висококваліфікованих педагогічних кадрів нової формації.

Під час роботи конференції були представлені доповіді учасників конференції з освітніх, науково-дослідних та виробничих установ і організацій України з викладанням теоретичних і прикладних аспектів щодо нових напрямів географічних досліджень та у системі географічної освіти.

Зокрема у доповіді доктора географічних наук, професора **Григорія Денисика** «Новий рівень пізнання антропогенних ландшафтів» були порушені актуальні географічні проблеми сучасності.

Ішлося про те, що активний розвиток антропогенного ландшафтознавства наприкінці ХХ ст – початку ХХІ ст. призвів не лише до відомих теоретичних напрацювань й детального пізнання окремих (селитебних, промислових, дорожніх, водних та ін.) класів антропогенних ландшафтів, але й розвитку нових перспективних напрямів їх досліджень. Це значно вищий рівень пізнання антропогенних ландшафтів, завдяки якому можна буде зрозуміти їх «глибинну» суть. Серед нових і перспективних напрямів досліджень антропогенних ландшафтів виокремлюються такі:

- дослідження парадинамічних і парагенетичних взаємозв'язків між ландшафтними комплексами виділених й частково уже пізнаних класів антропогенних ландшафтів;

- цікавими та актуальними є пізнання процесів взаємодії ландшафтно-інженерних та ландшафтно-техногенних систем з довкіллям, особливо в просторово-часовому аспекті;

- дослідження вертикальної та висотної диференціації антропогенних ландшафтів і зумовлених ними динамічних процесів;

- дослідження розвитку та функціонування мікроосередкових процесів у структурі антропогенних ландшафтів;

- дослідження специфіки розвитку похідних процесів в антропогенних ландшафтах;

- дослідження симетрії й асиметрії антропогенних ландшафтів та пов'язаних з цими явищами їх розвитку;

- дослідження унікальних та оригінальних антропогенних об'єктів й територій.

Нові напрями розвитку антропогенного ландшафтознавства почали виокремлюватися лише наприкінці ХХІ ст. Їх значно більше ніж розглянуто. Становлення й розвиток нових напрямів в антропогенному ландшафтознавстві проходять нерівномірно. Безперечно, що у майбутньому їх буде значно більше, а окремі, можливо, стануть основою нових наук. Так чи інакше, але виокремлення нових напрямів завжди є доказом того, що наука, у цьому випадку антропогенне ландшафтознавство, розвивається.

Доктор педагогічних наук, професор **Олена Бугрій** в своїй доповіді «Некропольна географія як підгалузь географії культури», зазначила, що географія культури виникла на перетині географічних і культурологічних наук на початку минулого сторіччя. Втім, до цих пір немає одностайного визначення культурної географії як наукової дисципліни.

Таким чином, вивчення географії культури з різних аспектів або компонентів культурного середовища передбачає її диференціацію (роздроблення) на менші підгалузі.

Кладовища як місця поховань людей, з одного боку, відносяться до сфери ритуальних (соціально значимих) послуг і є об'єктом вивчення

соціальної географії. З іншого боку, старовинні некрополі – це своєрідні музеї під відкритим небом, «дзеркало» культурних традицій народу (суспільства).

Отже, є усі підстави виокремити нову підгалузь у системі географії культури – некропольну географію.

Некропольна географія – галузь географії культури, яка вивчає територіальне розміщення різних видів поховань (кладовищ, окремих могил тощо), їх зв'язок з природними умовами, історією, релігією, культурними традиціями народів.

Об'єктом некропольної географії є різні типи поховань, як групові (некрополі, кладовища), так і поодинокі (піраміди, кургани, могили).

Предметом некропольної географії виступають просторові особливості розміщення поховань різних типів на певній території (регіоні, країні), залежність їх облаштування від характеру природного середовища (рельєфу, географічної будови, клімату місцевості), цивілізаційної історії, релігії, культури та ментальності народів.

Для досліджень у некропольній географії можуть бути використані і географічні, і загальнонаукові методи, такі як опис, порівняння, картографування, аналіз та синтез, індукція та дедукція, системний підхід.

Результати досліджень некропольної географії мають практичне значення. Вони сприяють роботі по відновленню та збереженню поховань, створенню тематичних музеїв (або експозицій), дають змогу розвивати новий напрямок туризму – некропольний.

У цілому некропольна географія як наука покликана розкрити ще одну сторінку культурної спадщини країни. Її мета – виховання національної самосвідомості, шанування та дбайливе ставлення до минулого свого народу та держави.

Некропольна географія знаходиться на стадії зародження, тому потребує підтримки і зацікавленості з боку науковців, широких кіл громадськості.

У промові доктора педагогічних наук, професора **Віктора Корнєєва** йшлося про те, що поняття "екологія" в останній період стало надзвичайно модним. Причиною цього стало втручання людини в життя рослин, тварин і природи в цілому. Широке коло питань, що зв'язані із взаємодією сучасного суспільства з природним середовищем, об'єднується під загальною назвою „екологічні проблеми”.

Екологія географічного краєзнавства, як поняття також існує в методичній літературі з географії. Охорона природи в місцевості, де живуть учні, завжди цікавила місцевих жителів. Учні, закінчуючи профільну школу, також спостерігають, що ж відбувається в селі (місті) з навколишнім середовищем.

В самому широкому аспекті екологічний погляд на свою місцевість передбачає при визначенні цінностей і пріоритетів людської діяльності врахування наслідків впливу, які ця діяльність накладає на природне середовище і на людину у своїй місцевості.

У профільній школі географічне краєзнавство викладається за допомогою елективного курсу "Географічне краєзнавство". У змісті його є напрями екологічної освіти і виховання учнів у рідній місцевості. Курс містить матеріали географічного краєзнавства з його витоків і до сучасного часу. Цей курс сприяє отримати учням природоохоронні знання і вміння оберігати і примножувати природу у рідній місцевості.

Елективний курс "Географічне краєзнавство" призначається для учнів – старшокласників профільної школи. У профільній школі цей курс вважається одним з провідних предметів в розв'язанні комплексних завдань екологічної освіти і виховання на прикладах рідного краю.

Підготовка учнів до засвоєння екологічних знань починається з дитячого садка, потім з першого класу і в подальшому їх краєзнавчі екологічні знання поглиблюються, а при вивченні фізичної географії вважаються основою формування екологічних знань, що сприяють засвоєнню учнями в майбутньому економічних знань, виховання в учнів бережливого ставлення до природних ресурсів, розуміння економії матеріалів і засобів в процесі людської діяльності у своїй місцевості.

Екологічні знання учнів–старшокласників в основному вже сформовані, але у випускному класі профільної школи вони поглиблюються і на основі відомих їм уроків у молодших класах при вивченні фізичної географії в 6, 7 і 8 класах.

У вступній частині вчитель елективного курсу "Географічне краєзнавство" пояснює, чому необхідно вивчати природу своєї Батьківщини і рідного краю і проводить головну ідею: все життя людини проходить у тісній взаємодії з природою і найближче до цього є природа своєї місцевості. Берегти її і примножувати – головне завдання учнів, як молодших так і старших класів.

Краєзнавство сприяє вдумливому відношенню молодих дослідників до явищ і процесів у природі, учить правильно оцінювати роль географічних факторів і цілеспрямовану діяльність людей по охороні та перетворенні природи місцевості, де вони проживають. Екологічні знання краєзнавчого характеру поширюють теоретичні і практичні географічні знання і є багатим виховним потенціалом у формуванні молодих людей захисниками оточуючого середовища.

У доповіді доктора географічних наук, професор **Івана Ковальчука** зазначалося, що у Національному університеті біоресурсів природокористування України (НУБІП України) дисципліна «Картографія» викладається для студентів напряму підготовки «Геодезія, картографія та землеустрій». Її вивчення є складовою процесу професійної підготовки фахівців цього напрямку у галузі створення і використання тематичних карт, отримання практичного досвіду підготовки типової географічної основи, наповнення карт спеціальним змістом, набуття теоретичних та практичних навичок з підготовки математичної основи карт, нанесення спеціального змісту та оформлення і використання в сфері управління земельними ресурсами, земельного проектування, виконання земельно-

кадастрових робіт, при розплануванні поселень, картографічному і геоінформаційному моделюванні природокористування, охорони природи тощо.

Навчальним планом підготовки фахівців з напрямку підготовки «Геодезія, картографія та землеустрій» на вивчення дисципліни "Картографія", яка належить до нормативних професійно-орієнтованих дисциплін, передбачено 30 годин лекцій і 30 годин лабораторних робіт; на самостійну роботу відведено 48 годин, всього - 108 годин (3,5 кредити ЕСТ8). Підсумковою формою контролю знань є іспит.

Всебічне впровадження інформаційних технологій у навчальний процес є одним з кроків, який підвищує якість вищої освіти в Україні. У той же час, потреба в оптимізації управління земельними ресурсами вимагає широкого застосування геоінформаційних технологій при створенні карт землекористувань, іншої картографічної продукції.

Геоінформаційні технології займають провідне місце в сучасному картографуванні та моделюванні географічних і картографічних даних. Впровадження автоматизованих і комп'ютеризованих систем в картографію веде до підвищення ефективності картоскладальних робіт та якості карт, матеріалів, сприяє інтегруванню процесів створення і використання карт та урізноманітненню продукції тематичного картографування. Потужним джерелом інформації, поповнення знань, урізноманітнення самостійної роботи студентів є комп'ютерна мережа Інтернет, яка надає користувачам найширші можливості для обміну інформацією, досвідом тощо.

За допомогою Інтернету досить широко реалізуються послуги електронної пошти, забезпечується доступ до масивів цифрової інформації, розміщеної в найвіддаленіших місцях планети, до наукових документів, у тому числі карт, аеро- і космознімків, електронних підручників тощо.

У процесі вивчення дисципліни «Картографія» і виконання лабораторних робіт студенти закріплюють теоретичні знання та формують практичні вміння з підготовки математичної географічної основи карт, наповнення їх спеціальним змістом, виготовлення сучасних цифрових та електронних карт, отримують базові знання з використання геоінформаційних та Інтернет технологій, що є необхідною складовою підготовки висококласного фахівця-землевпорядника.

Набуті майбутніми фахівцями знання можуть бути з успіхом застосовані при складанні спеціальних тематичних карт та атласів, відображення на них стану земель і їхнього використання, створенні схем зонування і природно-сільськогосподарського районування, проведенні робіт із землеустрою та раціонального використання й охорони земель.

Доктор географічних наук, професор **Жанна Матвіїшина** у виступі «Палеоекогеографія з позиції сучасних уявлень» зазначила те, що палеоекогеографія (палео – давній, еко – домівка, середовище) відносно нова наука, яка вивчає давні палеогеографічні умови життя людини, інших живих істот та обстановки сприятливі або несприятливі для розвитку рослин. Первинно вона сформулась як екологія рослин, а пізніше як наука про

конкретні давні умови існування біоти, зокрема людини та її спільнот у даному місці і на даному етапі розвитку природи. Отже, палеоекогеографія досліджує поетапний територіальний (акваторіальний) розподіл давніх екологічних умов існування біоти (людини), виявляє глобальні, регіональні, палеоекогеографічні закони в часі і по латералі.

Об'єктом палеоекогеографічних досліджень, зокрема палеогеографічної школи Інституту географії НАНУ, є екогеографія території України, екогеографічні обстановки на окремих етапах пліоцену, плейстоцену і голоцену України, і це відображено у ряді публікацій співробітників відділу. В межах геологічної науки палеоекогеографічні дослідження актуальні і для більш широких територій по латералі і в часі.

Великий вклад в розробку концептуальних засад палеоекогеографії на межі ХХ-ХХІ століть вніс М.Ф. Веклич, що сформулював основні положення палеоекогеографії як науки (розробив понятійний апарат, методологію і методику досліджень, встановив зв'язок з іншими науками – екологією, палеогеографією, ландшафтознавством, визначив завдання і мету досліджень).

Якщо палеоекологія людини може вивчатися на всіх стоянках і місцезнаходженнях, то палеоекогеографічні дослідження, як правило, проводяться по територіях, де достатня кількість археологічних пам'яток, – на Україні, зокрема, починаючи, мабуть, з муст'є. Палеоекогеографія звичайно досліджується по тих етапах розвитку природи, які мають певну кількість місцезнаходжень давніх організмів взагалі. Але реконструкція природних умов можлива (і часто проводиться) без наявних цих місцезнаходжень, і не завжди по пам'ятникам біоти, а дуже часто і на основі вивчення пам'ятників «неживої» природи.

В загальному (глобальному) плані проблему взаємодії палеобіоти з відповідними їй за часом абіотичними факторами треба вирішувати дослідженнями хоча б основних груп тварин і рослин. В регіональному плані, зокрема, при дослідженнях пізнього кайнозою території та акваторії України варто орієнтуватися на такі основні групи:

1) флору та рослинність кожного етапу, вивчення її переважно з допомогою спорово-пилкового, а також карпологічного та інших палеоботанічних методів; провести комплексне вивчення даних на картографічній основі;

2) малакофауну з допомогою цього ж підходу: крім традиційних методів необхідне також ретельне дослідження умов поховання решток молюсків (в комплексі палеогеографічних і палеоландшафтних спостережень);

3) фауну хребетних;

4) Теж – рештки людей і слідів (решток) їх діяльності;

Основними принципами створення палеоекогеографічних карт є такі:

1) палеоекогеографічні карти є картографічним відображенням умов існування біоти та її взаємодії з абіотичними факторами; вони мають бути створені на основі палеогеографічних і геохронологічних шкал;

2) палеогеографічні етапи давньої природи чи геохронологічні одиниці мають бути етапами однорідних (однакових, інваріантних) у даному місці взаємовідношень біоти та абіотичних факторів;

3) палеоекогеографічні карти є реконструкціями умов існування біоти певного етапу, можуть бути галузевими;

4) природа і екологічні умови кожного етапу є унікальними;

5) основою палеоекогеографічних карт є палеоландшафтні карти певного палеогеографічного етапу, оскільки вони дуже близькі за змістом і по суті;

б) підсумкова (синтетична) палеоекогеографічна карта кожного етапу повинна бути сумою відомостей галузевих карт;

7) послідовні поетапні серії палеоекогеографічних карт будуть відображати основні риси дійсної історії екогеографії регіону чи Землі в цілому.

Учасникам конференції було надано змогу ознайомитися з досвідом навчально-методичної та наукової роботи кафедри географії та екології.

Учасники конференції відвідали наукову лабораторію «Екологія і освіта», де було зазначено, що співробітники лабораторії організують студентів у постійну проблемну групу «Ми і довкілля», завданнями якої, крім виконання наукових досліджень, є проведення роботи із залучення студентської, учнівської молоді та широких верств населення до природоохоронної діяльності. Проводяться найрізноманітніші конкурси на еколого-природоохоронну тематику: фотовиставки, конкурси плакатів, розробки кращого виховного заходу, уведення нетрадиційних методів навчання, прокладання екологічних стежин та цікава дослідницька робота на них; використання засобів масової інформації (телебачення, радіо, газет, журналів, брошур, буклетів, електронних засобів).

Відвідавши «Наукову геологічну лабораторію» учасники конференції мали змогу ознайомитися з виставкою науково-методичних матеріалів лабораторії та колекцією мінералів і гірських порід, яка налічує до 800 зразків та ґрунтових монолітів.

На конференції працювало 3 секції з провідних напрямків географії: секція I — «Фундаментальні та прикладні дослідження в географії»; секція II — «Досягнення та перспективи екологічних досліджень в Україні»; секція III — «Компетентнісний підхід у викладанні географії та екології в закладах освіти України та зарубіжжя».

Завдяки творчій співпраці організаторів III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Географія та екологія: наука і освіта» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова, редакції газети «Краєзнавство. Географія. Туризм» під егідою Міністерства освіти і науки України відбулося обговорення та прийняття важливих рішень щодо вдосконалення рівня географічної та екологічної освіти, яка ґрунтується на сучасних здобутках вітчизняної та зарубіжної науки. Під час роботи

конференції було організовано виставку публікацій кафедри географії та екології УДПУ.

Для учасників конференції було проведено комплексні екскурсії для ознайомлення з історико-культурними пам'ятками м. Умані (дендропарк «Софіївка»), до географічного центру України та Шевченківськими місцями Черкащини, відвідано Музей хліба і Трипільської культури.